

**UCHWAŁA NR XIX/156/2016
RADY GMINY KOŁOBRZEG**

z dnia 20 września 2016 r.

w sprawie przyjęcia Planu działania dla zadania pn. *Historyczna ścieżka edukacyjna w Budzistowie - dawnym przedlokacyjnym Kołobrzegu " Wrota czasu - tropimy historię"*

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) **Rada Gminy Kołobrzeg uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji **Plan działania dla zadania pn. *Historyczna ścieżka edukacyjna w Budzistowie - dawnym przedlokacyjnym Kołobrzegu „Wrota czasu – tropimy historię”*** stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kołobrzeg.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

mgr Julian Nowicki

Plan działania

Historyczna ścieżka edukacyjna w Budzistowie – dawnym przedlokacyjnym Kołobrzegu

„Wrota czasu - tropimy historię”

Adres:

Budzistowo, Gmina Kołobrzeg, Powiat Kołobrzeski, Województwo Zachodniopomorskie

Obręb ewidencyjny: Budzistowo

Działki nr 112, 189, 1/190, 1/191, 1/195

Kołobrzeg, 2016

1. CEL ZADANIA:

Głównymi celami realizacji projektu polegającego na utworzeniu historycznej ścieżki edukacyjnej na terenie Budzistowa – dawnego, przedlokacyjnego Kołobrzegu, są:

- wzmocnienie identyfikacji z miejscem pochodzenia i jego dziedzictwem kulturowym, budowanie więzi lokalnych opartych na świadomości wspólnego dziedzictwa kulturowego, jego ochronie i pielęgnowaniu,
- upowszechnianie wiedzy na temat polskiego doświadczenia historycznego, historii polskiego oręża, tradycji narodowej, historii kultury polskiej w formie atrakcyjnej dla odbiorcy,
- edukacja regionalna i patriotyczna skierowana do młodzieży, prowadzona w sposób zrozumiały i atrakcyjny

Dokument został przygotowany zgodnie z wytycznymi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwo Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020, dla działania 4.9, tj. Rozwój zasobów endogenicznych, tj. Regulamin Konkursu i stanowi obligatoryjny załącznik dokumentacji konkursowej wymagany regulaminem, tj. Załącznik nr 5.26 Plan działania.

2. DIAGNOZA OBSZARU:

Proponowana ścieżka edukacyjna obejmuje teren całej miejscowości Budzistowo. Rozpoczyna się przy kościele pod wezwaniem Św. Jana, prowadzi ulicami miejscowości do terenu dawnego grodu, objętego badaniami archeologicznymi i kończy się przy rekonstrukcji części dawnej osady, składającej się z rekonstrukcji chat oraz wiat, odcinka wału z bramą, nabrzeża oraz budynku ekspozycyjnego i karczmy.

Budzistowo – wieś w północno-zachodniej Polsce położona w województwie zachodniopomorskim, w powiecie kołobrzeskim, w gminie Kołobrzeg, nad rzeką Parsętą, 4 km od jej ujścia do morza.

Gmina Kołobrzeg:

W gminie znajduje się bogata infrastruktura dająca turystom szeroką ofertę. Ze względu na nadmorskie położenie gminy infrastruktura ta zlokalizowana jest głównie w Dźwirzynie i Grzybowie.

Gmina oferuje szeroką gamę możliwości turystycznych. Wśród nich wymienić możemy – tę najbardziej popularną, którą możemy określić jako „pobytową”, szczególnie preferowaną przez rodziny z dziećmi. Coraz więcej wypoczywających pragnie jednak wypoczywać aktywnie i tu mają

możliwość organizowania wycieczek morskich: statkami czy łodziami, pieszych wycieczek, wycieczek rowerowych, czy też realizowania swoich pasji np. wędkarstwa, żeglarstwa, jeździectwa czy surfing. Także jeśli chodzi o aktywność sportową to zarówno dla mieszkańców, jak i przyjeżdżających istnieje infrastruktura zarówno dla tych najbardziej popularnych

Na terenie gminy znajdują się oznakowane szlaki turystyczne, których zadaniem jest przybliżyć najciekawsze turystycznie miejsca. Wśród tych szlaków można wymienić:

- Trasa rowerowa – „szlak wokół jeziora Resko”. Długość trasy – ok. 52 km.
- Trasa rowerowa „Nadmorska” jest to część międzynarodowego szlaku. Długość 24,5 km. Nawierzchnia trasy jest częściowo wybrukowana lub wiede asfaltem.
- Trasa rowerowa – „szlak ku słońcu”. Długość trasy – ok. 40 km.
- Trasa turystyczna – „szlak bocianich gniazd” o długości ok. 27,5 km.

Tło historyczne:

Okres wczesnego średniowiecza obejmujący lata: od roku 1000, czyli ustanowienia biskupstwa przez Bolesława Chrobrego w solnym Kołobrzegu (Salsae Cholbergensis), poprzez zhołdowanie w latach 1102 - 1124 księstwa zachodniopomorskiego przez Bolesława Krzywoustego i jego chrystianizację przez św. Ottona z Bambergu, aż do lokacji nowego miasta 23 maja 1255 roku przez księcia Warcisława III i biskupa Hermana von Gleichena. Dawny słowiański, przedlokacyjny Kołobrzeg zlokalizowany był na miejscu dzisiejszego Budzistowa, miejscowości leżącej bezpośrednio przy granicach współczesnego miasta w granicach gminy Kołobrzeg, powiat kołobrzegi.

Znaczące wydarzenia historyczne dotyczące dawnego Kołobrzegu, datowane na podstawie zapisów w kronikach, badań historycznych oraz opracowań archeologicznych.

1124, grudzień - przybycie do miasta św. Ottona z Bambergu

1125 styczeń - chrzest kołobrzeżan i założenie pierwszego kościoła

1136 sierpień - udział statków kołobrzeskich w wyprawie ks. Racibora I na Konungahelę

~**1140** - powstanie kasztelanii kołobrzeskiej

1170 - założenie pierwszej mennicy pomorskiej w Kołobrzegu (działała do 1180 roku)

1189 1 maja - ogłoszenie Ottona z Bambergu świętym (w roku 2019 minie 830 lat)

1222 - pierwsza wzmianka o kościele św. Janów istniejącym do tej pory

~**1235** - założenie pierwszej szkoły przy kolegiacie. Za śpiewanie w chórze kościelnym studenci otrzymywali skromne datki

23.05.1255r lokacja nowego miasta na prawie lubeckim

1257 - pierwsza pieczęć miejska, której odcisk zachował się do naszych czasów

Zgodnie z planem inwestycyjnym przedsięwzięcia, stworzony nowy produkt turystyczny jakim będzie ścieżka edukacyjna, będzie rozwijał przede wszystkim potencjał endogeniczny związany z historyczną wartością regionu obejmująca ślady średniowiecznej historii Polski.

Budowa ścieżki edukacyjnej pozwoli przede wszystkim na prezentację w sposób namacalny i innowacyjny, jak również bardzo wierny historycznie dawnej historii obszaru, rozwijając tym samym infrastrukturę turystyczną i potencjał endogeniczny obszaru inwestycji. Archeologiczne oraz historyczne zasoby regionu, obejmujące potencjał endogeniczny dla prezentowanego obszaru w sposób znaczący przewyższają potencjał związany z otaczającym środowiskiem naturalnym.

3. ODNIESIENIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH REGIONU:

Polityką Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w sektorze turystyki.

Realizowane przedsięwzięcie jest zgodne z „Polityką Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w sektorze turystyki”.

Zgodnie z zapisami dokumentu, punkt ciężkości aktywności turystycznej w ramach regionu spoczywa w środowiskach lokalnych i realizowanych w ich obrębie działalności samorządów oraz gestorów bazy i usług turystycznych. Projekt będzie realizowany przez Gminę Kołobrzeg.

Elementem wyróżniającym województwo Zachodniopomorskie na tle ościennych regionów jest nierównomierny rozwój turystyki, który koncentruje się przede wszystkim 185 kilometrowy pasie wybrzeża. Silnie rozwinięty pas nadmorski z przeważającą funkcją wypoczynkową charakteryzuje się sezonowością. W związku z czym polityka wsparcia zakłada, że rozwój turystyki oparty będzie o bogactwo zasobów endogenicznych przy założeniu, że potencjał przyrodniczy wzmocniony zostanie silną ofertą sprzyjającą uprawianiu turystyki aktywnej i kulturowej, skierowanej co całych rodzin. Produkty turystyczne oparte powinny być na rekonstrukcji historycznej czasu i miejsca oraz zbudowane na unikatowych w skali kraju dziedzictwie historycznym.

Realizowane przedsięwzięcie zakłada budowę historycznej ścieżki edukacyjnej. Wybór tematu przewodniego wioski nie jest przypadkowy i związany jest z historią regionu. Okres wczesnego średniowiecza obejmujący lata: od roku 1000, czyli ustanowienia biskupstwa przez Bolesława Chrobrego w solnym Kołobrzegu (Salsae Cholbergensis), poprzez zhołdowanie w latach 1102 - 1124 księstwa zachodniopomorskiego przez Bolesława Krzywoustego i jego chrystianizację przez św. Ottona z Bambergu, aż do lokacji nowego miasta 23 maja 1255 roku przez księcia Warcisława III i biskupa Hermana von Gleichena. Dawny słowiański, przedlokacyjny Kołobrzeg zlokalizowany był na miejscu dzisiejszego Budzistowa, miejscowości leżącej bezpośrednio przy granicach współczesnego miasta w granicach gminy Kołobrzeg, powiat kołobrzegi.

W Polityce Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w sektorze turystyki zostały również wskazane priorytetowe kierunki interwencji, w obszarze rozwoju i podnoszenia jakości kluczowych produktów turystycznych. Jednym z priorytetów jest rozwój turystyki poznawczej i kulturowej w tym przed wszystkim rozwój produktu kulturowego opartego o historyczną rekonstrukcję miejsca i czasu.

Strategia Gminy Kołobrzeg

Realizowana inwestycja jest również zgodna ze strategią Gminy Kołobrzeg.

Jednym z celów strategicznych jest rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych. Realizowany projekt jest zgodny z następującymi celami szczegółowymi:

- Wydłużenie sezonu turystycznego,

Realizacja projektu pozwoli na wydłużenie sezonu turystycznego. Ścieżka edukacyjna będzie dostępna dla odwiedzających cały rok.

- Rozszerzanie zakresu i standardu świadczonych usług oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa przybywających gości,

Projekt zakłada wprowadzenie całkowicie nowej usługi, która dotychczas nie była dostępna nie tylko na terenie gminy, ale i całego województwa.

- Rozbudowa infrastruktury turystyki,

Budowa ścieżki edukacyjnej będzie stanowiła nową infrastrukturę turystyczną regionu, charakteryzującą się wieloma innowacyjnymi rozwiązaniami.

- Stworzenie lokalnych produktów turystycznych,

Realizowana inwestycja została wskazana w strategii, jako działanie, które bezpośrednio będzie przyczyniało się do stworzenia alternatywnych form wypoczynku opartych o historię:

„Głównym przesłaniem tego kierunku jest budowa, rekonstrukcja i wizualizacja średniowiecznego grodu w Budzistowie nawiązującego do historycznego sytuowania grodu Kołobrzeg. Inwestycja ta będzie stanowić docelowo element regionalnego planu sieciowych produktów turystycznych Województwa Zachodniopomorskiego pt. „Wrota Czasu”.

4. LISTA DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z ZADANIEM:

W ramach zadania inwestycyjnego obejmującego budowę ścieżki edukacyjnej planowane są następujące działania inwestycyjne:

1. Teren przy kościele pod wezwaniem Św. Jana - działka nr 112 obręb Budzistowo, gmina Kołobrzeg.

W ramach zagospodarowania terenu przewiduje się:

- miejsca postojowe dla autokarów, 5 stanowisk 20x5m + 1 stanowisko 3,5x20m
- punkt informacji turystycznej
- makietę grodu
- przestrzeń wirtualnej edukacji historycznej,

Miejsca postojowe przeznaczone będą dla autokarów dowożących grupy zorganizowane. Przewiduje się dwa rodzaje obsługi autokarów. Postój przez cały czas zwiedzania – grupa rozpoczyna zwiedzanie ścieżki edukacyjnej od terenu przy kościele i na tym terenie zwiedzanie kończy lub postój w celu wysadzenia grupy i przejazd na parking przy terenie rekonstrukcji osady rybackiej. Przy kościele powstanie parking dla autokarów.

Przewiduje się również powstanie punktu informacji turystycznej. Punkt ten ma służyć obsłudze osób odwiedzających ścieżkę edukacyjną oraz działać na rzecz popularyzacji atrakcji turystycznych gminy Kołobrzeg.

Na terenie przy kościele umieszczona zostanie makietka wczesnośredniowiecznego grodu Kołobrzeg. Makietka powinna wykonana być z materiałów odpornych na warunki atmosferyczne oraz działania osób trzecich. Makietka pozwoli na prezentację dawnej zabudowy Kołobrzegu i umożliwi zapoznanie się z historycznymi rozwiązaniami budowlanymi w okresach kiedy skansen nie będzie dostępny (np. z powodu wysokiego stanu wód rzeki Parsęty).

Wirtualna przestrzeń edukacji historycznej „Salsae Cholbergensis - Solec koło brzegu - Kołobrzeg” będzie wystawą na świeżym powietrzu wzbogaconą o elementy multimedialne oraz działania towarzyszące z zakresu edukacji. Za jej pomocą zostaną przedstawione historia wczesnośredniowiecznego Kołobrzegu, przyczyny, przebieg i znaczenie chrystianizacji ziem pomorskich rozpoczętej w roku 1000 i ponowna w 1124 oraz związki i kontakty z Polską Piastów. Ekspozycja składająca się z następujących elementów: plansz graficznych oraz z aplikacji mobilnej,

działającej na zasadzie „rozszerzonej rzeczywistości”, będącą przewodnikiem po wirtualnym dawnym Kołobrzegu. Aplikacja zawierać będzie komponent audio, który umożliwi zapoznanie się z tematyką wystawy osobom z dysfunkcjami narządów wzroku. Aplikację będzie można bezpłatnie pobrać na smartfon lub skorzystać z udostępnionych tabletów (w punkcie informacji turystycznej). Aplikacja będzie dostępna minimum w trzech językach obcych: angielski, niemiecki i rosyjski. Przestrzeń wirtualnej edukacji historycznej prezentowana będzie między innymi oś czasu obejmująca okres 250 lat z zaznaczeniem najważniejszych zdarzeń z historii Kołobrzegu, Pomorza i nawiązanie do historii Polski oraz historii sąsiadów, to znaczy Niemiec, Danii i Szwecji. Dodatkowo w ramach działań związanych z wirtualną edukacją historyczną zostaną wydane serie komiksów o historii Pomorza zachodniego od X do połowy XIII wieku. Komiksy przygotowane zostaną w dwóch wersjach: 24 stronicowe dla dzieci i 48 stronicowe dla dorosłych. W zeszytach komiksowych zawarte będą bezpłatne aplikacje na smartfony /tablety i kod QR z 1-5min. filmami edukacyjnymi, np.: bohater komiksu przychodzi do skutnika budującego łódź i po skierowaniu smartfon /tabletu na rysunek zaczyna się wyświetlać krótki film o budowaniu łodzi w średniowieczu. W każdym zeszytce należy zaplanować po 6 filmów. Po pobraniu aplikacji lub kodu QR wybrane strony będą pokazywały animacje lub krótki film tematyczny.

Na wyznaczonym szlaku prowadzącym do następnych etapów ścieżki edukacyjnej rozmieszczone będą tablice informujące o historii dawnego, przedlokacyjnego Kołobrzegu. Wraz z aplikacją mobilną będą one pokazywać, co było w tym terenie 1000 lat temu zgodnie ze wskazaniem archeologów. Prezentacje obejmować będą animacje w 3D + filmiki kręcone ze statystami.

W przyszłości możliwe będzie rozszerzenie zakresu edukacyjnego ścieżki o inne epoki, rozbudowa szlaku o istniejące zabytki oraz na odcinku prowadzącym przy rzece nawiązanie do zagadnień środowiska naturalnego i ekologii.

W celu ułatwienia dostępu do poszczególnych etapów ścieżki należy rozważyć wprowadzenie możliwości wypożyczenia rowerów i/lub wózków przystosowanych do przewożenia dzieci do lat 6 (proponacja 6-10 sztuk).

Wszystkie obiekty i szlak należy oznakować za pomocą logo (np. wizerunek średniowiecznego denara kołobrzeskiego) które używane będzie także we wszystkich materiałach informacyjnych i promocyjnych.

Z terenu przy kościele Św. Jana ścieżka prowadzi do terenu prowadzenia badań archeologicznych.

2. Teren wykopalisk - działka 1/195 obręb Budzistowo.

Na terenie prowadzenia prac archeologicznych należy zlokalizować galeria widokowa (w miejscu w/g wskazań archeologów) wyposażoną w uaktualniane w miarę postępów prac wykopaliskowych tablice informacyjne. Na tablicach tych prezentowane będą znaleziska oraz informacje uzyskane w trakcie prowadzenia prac badawczych.

Z terenu wykopalisk oznakowana ścieżka prowadzi do miejsca rekonstrukcji historycznej zabudowy

3. Teren osady – działki 1/189, 1/190, 1/191 obręb Budzistowo.

Ostatnim elementem ścieżki edukacyjnej będzie położona na terenie podgrodzia wczesnośredniowiecznego grodu rekonstrukcja osady rybackiej. Jej głównym celem jest prezentacja historycznych technik budowlanych oraz prezentacja codziennego życia w przedlokacyjnym Kołobrzegu. Zgodnie z badaniami archeologicznymi Kołobrzeg z epoki Chrobrego miał zabudowę chaotyczną, Kołobrzeg z czasów Krzywoustego bardziej regularną. W rekonstrukcji osady przewiduje się zabudowę zbliżonej do zabudowy z epoki Chrobrego z jednoczesnym wprowadzeniem pewnego uporządkowania. Rozmieszczenie rekonstrukcji chat i wiat uwarunkowane jest ukształtowaniem terenu zalewowego na którym lokalizowana jest osada.

Rekonstrukcje budynków na terenie osady wykonane będą w konstrukcji międzysłupowej, ryglowej i plecionkowej. Uzasadnione jest to dotychczasowymi wynikami wykopalisk na terenie Budzistowa. Zgodnie z badaniami archeologicznymi stosowano technologie budowlane wykorzystujące niewielkie ilości drewna. Powodem tego było szybkie wylesienie okolic miasta przez wyrąb drzew na potrzeby salin warzących sól z dość ubogiej solanki (6,7g/litr).

W rekonstruowanej osadzie przewiduje się następujące budowle:

- osiem chat,
- dziesięć wiat warsztatowych
- fragment wału obronnego z bramą o konstrukcji międzysłupowej
- ogrodzenie – płot soszkowy
- ziemianki-lodowni

- ziemianki-łażni (bani czarnej)
- strzelniczy łuczniczej i rzutni oszczepem/toporem
- nabrzeży ze slipem
- nabrzeża pasażerskiego
- chodniki moszczone dranicami na legarach
- placu zabaw
- droga pożarowa – utwardzona bez wynoszenia terenu
- punktu czerpania wody ppoż.

Podwaliny wszystkich budowli posadowione na legarach, bez zagłębiania się w warstwę kulturową

Wymienione wyżej inwestycje w sposób bezpośredni rozwijać będą wskazany wcześniej potencjał endogeniczny regionu, czyli zasoby historyczno-kulturowe regionu. Rozwój, generowany przez stworzenie tematycznej osady skansenu, zintegrowanej z multimediami o atrakcjami rozrywkowymi pozwoli na rozwój turystycznego potencjału, który w sposób bezpośredni wpłynie na potencjał endogeniczny.

UZASADNIENIE

Gmina Kołobrzeg zamierza złożyć wniosek o dofinansowanie zadania pn. *Historyczna ścieżka edukacyjna w Budzistowie - dawnym przedlokacyjnym Kołobrzegu „Wrota czasu – tropimy historię”* w ramach ogłoszonego przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego konkursu do działania 4.9 Rozwój zasobów endogenicznych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego. Jednym z wymaganych dokumentów stanowiących załącznik do wniosku jest Plan działania danego przedsięwzięcia i wykazanie, że wpisuje się ono w dokumenty strategiczne Województwa i Gminy.